

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

shaja vsak četrtik in valja s poštnino vred in v Mariboru s poštljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 40 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištra v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnina

Posumenne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Z mesecem marcijem poteče naročnikom četrtletnikom naročilo. Prosimo torej, naj se podvizajo nadalješajo naročnino doposlati, da se jim določiljanje lista ne pretrga ali ustavi. List stane do 1. julija 80 kr., do 1. oktobra 1 fl. 60 kr. in do konca leta 2 fl. 20 kr.

Naročnina, nova in zaostala, naj se nam pošlje po poštnih nakaznicah.

Upravištro.

Vstajenje.

Z zemljo, na kateri živimo, je kakor z dobro ženo; bolj ko jo človek izpoznava, bolj se mu prikupuje. Pač se zemlja v teku leta stara, pa v tem se tudi že ponavlja in ob enem že pripravlja na novo življenje.

To gre tako leto za letom.

Človek pa torej ne najde lepše podobe za čas, na kateri nas spominja sv. cerkev. — za vstajenje našega Gospoda in Vzveličarja. Moj Bog, kaj so bili zavisti polni Judje si prizadjali, da bi ga kakor že koli spravili s poti! Nič jim ni pomagalo, če so ga prav na križ pribili. Še grob, v kateri se je bilo njegovo sv. truplo položilo, so bili zapečatili ter ga z močno strašo obdali, toda on je vstal iz groba, vstal iz lastne oči. Tedaj bilo je vse zastonj! — Več ga zdaj niso umorili, več zdaj njegovega dela, sv. vere, niso pod pečat djali. Kolikor so si tudi prizadjali, ona je, sveta hči svetih nebes, stopila v svet in ga v malem času vsega prerodila, ona še živi, seme sreče, blagra po njem sejaje. To je bilo vstajenje našega Vzveličarja.

Prav tako pa tudi ne zadrži nič več zemlje, kedar jo je spomladnje solnce razgrela, v njenem življenju. Mraz, nevihta, suša stori ji škode, toda življenja ji ne vzeme. To je ljuba tolažba kmetovalcu. Uima vzeme mu eno upanje, ali zemlja živi, daje mu upanje na drugo žetev, rodi mu drug sad. Prav iz srca privošimo to našim kmetovalcem. To je ja vstajenje zemlje.

O tudi naši, slovenski zemlji nič ne pri zanaša uima, v obče smo Slovenci, kakor da se rodimo le za nevoljo. Odkar se borimo za naše pravice, šlo nam je že marsikatero upanje po vodi. Naše težnje so skromne, pohlevne, ponižne. V šoli, sodniji, uradniji, na lastnem zemljišču, čemo biti syoji, ne maramo ostati tujcu pod peto. To se vendar ne pravi Bog ve kaj terjati. Manj ne terja noben narod za-se. Toda kar je pri drugih prav, to je pri nas krivo, češ, da smo „manj vredni“ od drugih. Manj vredni, dá, to smo ali le tačas, če se damo drugim „več vredni“ pod peto.

Mi smo na svetu, to imamo od Boga, od koga kje le oni „več vredni“? Mi živimo pod dve glavim cesarskim orlom, mar le oni „več vredni“ ne? Njega vzdržuje denar, na katerem se drži pot naših rok, ali je le onih „več vrednih“ bolji? Njega brani meč, ki ga vihté sinovi naših gorá ali je le onih „več vrednih“ ostreji? Ne; med nami in njimi ni razločka, ne poznajo ga ni pri davku ni na bojišču, tedaj pa tudi ne gre, delati ga pri pravicah.

Mi nečemo nikomur krivice, terjamo pa zato s tem večjo pravico še za-se pravico. Njo nam priznava zakon države, njo torej smemo in terjamo jo povsod in dosledno. Bolj ko se je zavedamo, bolj jo terjamo in prej nam, poleg pomoči božje, postane ona resnica.

Svitli cesar žele spravo med svoja ljudstva; ministerstvo, ki je sedaj na krmilu, nam ni nasproti; večina državnega zbora priznava pravico naših teženj, tedaj pa pride samo na nas, da stopimo vselej, v pravi čas na noge ter več nikjer nikomur na ljubo ne odstopimo od svojih teženj, od svoje pravice. Tako jih čemo doseči, tako nam naša pravica postane prej ali slej resnica. To bodi naše vstajenje! (?)

Kako se nam štajerskim Slovincem godi!

(Govor poslanca B. Raiča v državnem zboru, dne 28. febr. 1885.)

IV. Na okrajni konferenci v Ptujii skle-

nili so 6. julija 1882 iz pedagoško-didaktičnih vzrokov drugi deželni jezik izbrisati iz vrste obligatnih predmetov za ljudsko šolo; tudi c. kr. okrajni šolski svet podpiral je ta predlog. C. kr. deželni šolski svet je pa v svojem odloku 7. januarja 1883 naročil, da naj vse pri starem ostane! (Čujte! na desni.) Tisti, ki se je drznil omenjeni predlog staviti, moral je takoj v prognanstvo v Mürzsteg na Gorenje-Štajarsko. (Čujte! čujte! na desni.) Druzege učitelja, ki se je pri tistem predlogu tudi vdeleževal, pregnali so še med letom iz Ptujškega okraja. (Čujte! na desni.) Ali smo že res tako daleč, da se postave le za to dajó, da jih deželnemu šolskemu svetu spolnjevati treba ni?!

6. aprila 1882 sklenil je c. kr. okrajni šolski svet v Ptuj: „uradni jezik pri c. kr. okrajnem šolskem svetu v Ptuj je slovenski izvzemši mesto Ptuj. Predsednik c. kr. okrajni glavar je sklep takoj zavrge in deželni šolski svet je pa reševaje to zadevo rekel, da določitev „izključljive“ rabe slovenskega jezika nasprotujejo členu XIX. (Čujte! čujte! — smeh na desni.) Opomniti moram, da okrajni šolski svet ni sklenil besede „izključljivo“, temveč je to besedo deželni šolski svet pristavil le za to, da se je zamogel na član XIX. sklicavati. (Čujte! na desni.)

Ravno tedaj hotel je nek učitelj svojo plačo potegniti s slovensko pobotnico. Zgodilo se je to na meji med Slovenci in Nemei. Davkarija se je branila na podlagi tiste pobotnice plačo odšteti; zadeva romala je k deželnemu šolskemu svetu (čujte! na desni) in ta je naročil, da mora učitelj nemško pobotnico spisati. Kako se pa to s članom XIX. vjema, gospóda moja?!

20. maja ravno tistega leta sklenil je okrajni šolski svet v Ptuj zapisnike v slovensčini spisovati; predsednik je ta sklep takoj vničil!

22. maja 1882 bila je v Leskovi. Ptujskem okraji, komisija zarad naprave zakotne šole. Poleg okrajnega glavarja in okrajnega šolskega nadzornika bili so navzočni tudi zastopniki občine in krajnega šolskega sveta. Le-ti so zahtevali, da naj se zapisnik slovenski spiše, kar se pa ni zgodilo, če tudi je 70 mož soglasno to zahtevalo; dotičniki so se pritožili. Kaj mislite, kaj se je zgodilo? Tistemu, ki je pritožbo spisal, naložili so 40 goldinarjev globe (čujte! čujte! na desni), ki jih je tudi plačati moral in sicer za to, ker je imel tu pa tam preojstro pero. (Veslost na desni!) Da, zlahna moja gospóda, pokažite mi ga, ki bi vas z gladkimi rokovicami sprejemal, ako ga z železnimi kremplji praskate!

Leta 1882 sklenil je nek odbor v Ptujskem okraji napraviti tabor; sedanja vlada pa tedanjega tabora ni dovolila in jaz se spominjam

na leti 1868 in 1869, ko je Giskra rekel: „Le dovolite!“ (Čujte! na levi.)

Pri volitvah v okrajni zastop Ptujski vpisovali so se v skupino velikoposestnikov lastniki hiš, ki na hišnem in stanarinskem davku niso več plačevali nego 60 gold., če tudi je po postavi le tisti velikoposestnik, kdor zemljičnega in hišnega davka skupaj 60 gold. plača.

Ptujski „Narodni dom“ prosil je za dovolitev gostilne in kavarne v ravno tisti hiši, kjer so imeli gostilno že od leta 1820. Prva in druga instanca rešili ste povoljno prošnjo, visoko ministerstvo pa te malenkosti ni hotelo dovoliti. Da, gospoda moja, Slovenci so pod sedanjo vlado brez vsake pravice. Svetoval bi Vam, da s svetinjami naroda, ki je bil vsikdar veren Nj. Veličanstvu, ne postopate na tak način! Miru si želite med narodi, toda ta mir, ako hoče dobrodejen biti, ako Vam hoče srečo in zadovoljnost prinesiti, opirati se mora na pravičnost, na ravnopravnost vseh narodov po Avstriji. Vsi drugi poskusi so — izmišljotine — fata morgana! (Dobro! dobro! na desni.)

Gospodarske stvari.

Kako treba krompir saditi in pridelovati.

Krompir je občno priljubljena in za revnejše vrste prebivalcev zelo važna hrana, tudi kot živinska krma in obrtnijska rastlina zavzema jedno prvih mest med rastlinami. Vendar pa se sem ter tje vidi, da se toti važni rastlini ne daje toliko pozornosti in pa skrbi, kolikor je prav za prav zasluži.

Če se v takih krajih 70—80 metričnih centov na 1 hektaro (40—48 metričnih centov na oral) pridelava, je to že pridelek, kterege so ljudje veseli, če se jih 100 metričnih centov na hektaro pridelava ali 60 metričnih centov na oral, tako se s takim pridelkom že kot z dobrim hvalijo.

Krivdo pičlih pridelkov pa zvrčajo ljudje pogosto na zemeljske in vremenske razmere, kakor se v dotičnem kraju nahajajo. Pri tem pa ne pomislijo, da so dostikrat sami krivi tega nepovoljnega prospeha.

Mnogokrat leži prva kvar že v izbiri njive, na katero se pozneje krompir posadi. Marsikteri kmetovalec še meni, da se mora za krompir težka, močno pognojena zemlja izbrati. Sicer se večkrat prigodi, da je pridelek v taki zemlji prekomerno obilen in gomolji zelo debeli, ali skušnjava je že pogosto pokazala, da tak krompir za jed ni posebno dober in okusen. In če še mokra letina pritisne, potem tudi s pridelkom samim slabo stoji in krompir je boleznim podvržen, posebno pa rad gnjuje. So pa tudi krom-